

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXII.

V Ljubljani 14. velikega travna 1869.

List 20.

Presveta Trojica.

Nedosegljivi Trojedini!
Ki milost večno nam odkril
V skrivnostni si oseb višini,
Da, ker je Sin se včlovečil,
Bi mi se Tebe vdeležili,
V ljubezni s Sinom Te čistili:
Ti navdihuj me, vodi um.
Da, ko skrivnost to premišljujem,
Si svezo s Tabo razjasnujem,
In dviga k Tebi me pogum!

Ti Oče, sam iz sebe večni,
Ki bitja svojega rodil
Sinú si, da Ti ves je všečni,
Ker čisti blišč je v njem odkril
Se Tebi lastne slave večne:
Želiš tud' nas storiti srečne,
Natoro svojo ter deliš
Po čezuatornem nam načinu;
Da bi sobratje bili Sinu,
Otroci Tvoji, Ti želiš.

Kar božji Sin se je včlovečil;
Očeta, Sebe razodel,
Je v veri vrednost nam povečil,
Častiti človek je začel
Boga kot svojega Očeta,
Ki veličastvo mu obeta,
Ki je edinorojen Sin,
Očeta svojga slika živa,
Od večnosti zmir pri njem biva,
„Ker Oče eno je in Sin.“

V Očeta vera oznanuje,
Da Bog je večni Oče nam,
In božji Sin me pobratuje,
Če kot Boga ga prav spoznam,
In živa vera, ki mi javi,
Da sv. Duh tud' Bog je pravi —
Ljubav Očeta in Sinú —
Meseno bitje spremenuje
Ter ga v duhovno poblažuje,
Tako pa dviga me k Bogú.

Ker Oče v Sinu se spoznava,
A v Sinu nam odkriva vsa
Mogočnost božja se in slava;
Njih sveza nas močno krepčá,
Da se tud' mi Njih vdeležimo
In slavo večno zadobimo,
Sodejje božjega Sinú.
V presrečni bomo tisti dobi
V otroški delali zvestobi
Le kar po volji je Bogú.

Izraz nebeške pak ljubezni,
Nje porok, pečat al objem
Med Sinom in Očetom vezni
Je Sveti Duh, ter nam ljudém
Posrednik je ljubezni mile,
Ki božje roke so razlile
Jo nad vesoljni rod svetá;
In pečat on je sercu vernih
Obljub Očetovih nezmernih,
Pa porok dedščine — nebá.

In Oče, Sin in Duh presvete
Osebe so različne tri,
Pa le en Bog, kar preumeti
Razum človeški zmožen ni;
Al kar razumu je prikrito,
Po luči vere je očito,
Ki jo je božji Sin prižgal,
Ko Bog z Očetom večno pravi,
Ter svetega Duha v ljubavi
Nam od Očeta je poslal.

In sveti Duh nas posvečuje,
Ter skoz ljubezni čisti žar
Nas Sinu zopet izročuje;
Ker v povečanju že kar
Mu milosti smo tukaj slični,
A v blišču tam mu — vsi pravični.
In Sin začetniku nas dal
Bogú Očetu bo v naročje,
Kjer bode vsaki po otročje
Ponižno molil in spoznal.

Grča.

Po vsih potih bo spremljala
Moj'ga Očeta vas desnica,
V temni ječi vam svetila
Mojih ukov bo danica.

Ak' vas zdaj, ne skerbite,
Kaj tam boste govorili;
Odgovoril večni Oče
Nejeverski bode sili.

Moj' učenci preljubljeni!
Pravi, zdaj jez grem od todi,
Svojim vernim dom pripravit:
„Mir povsod moj z vami bodi!“

Res vas bodo preganjali,
Pa ni treba žalovati:
Ni učencem boljši zgođe
Ko njih mojstru pričak'vati.

Govorivši to se vzdigne
Kviško na prejasne zrake,
Pa še enkrat s tme kerubov
Dol pogleda čez oblake.

L. 1843 Sv.

Prihodnji občni cerkveni zbor.

(Gosp. F. Dupanloup-a, škofa orleanskega.)

VI. Nepotrebni strah, ki ga dela cerkveni zbor.

Česa pa se bojite, vi bojazljivi katoličanje ali plašljivi politikarji? O, naj se raji veseli človeštvo veličastne odločbe Pija IX: kajti to ima biti upanje onim, ki verujejo, kakor tudi onim, ki nimajo še sreče, da bi verovali. Ako verujete, morate za gotovo vediti, da Duh Božji predseduje takim zborom. Res je, da tu bodo tudi ljudje, in zatoraj tudi (pri posameznih) človeške slabosti mogoče; ali tu bodo tudi: sveta vdanost, visoke čednosti, svitile luči, čista in junaška gorečnost za čast Božjo in za dušni blagor, čudoviti duh ljubezni; in nad vsem tem bode viša Božja moč, kakor sicer, tudi tukaj kazala svoj vpliv; kajti Bog vé tudi človeške slabosti obrniti v svoj namen, ki se mora vkljub vsim zaprekam vendar le doseči. —

Ako pa nimaš te sreče, da bi bil kristjan, in v cerkvi ne spoznal glasú Božjega, kaj pa je tudi že samo človeškemu očesu bolj vabljivega, bolj častitljivega, kakor to, da cerkev poskuša storiti, kar ji je dolžnost za pravo razsvitljenje in mir sveta? In kaj je veličastnišega, častitljivejšega od tega zbora sedem do osem sto škofov, ki pridejo iz Evrope, Azije, Afrike, iz Amerike in z daljnih ocejskih otokov: namestniki, katerim preveliko veljavo daja starost, učenost in čednost, vsak dan občujejo? Pravo stareinstvo človečanstva. Kar se nikoli nikjer ne vidi, vidilo se bode v Rimu. In če je kdo še tako navzét krivih misli, kakošnih zvez, kakošnih prenapetosti, kakošnih strastnih strank pa se je bati v zboru starčevkov, ki so prišli z vsih krajev zemškega kroga, ki ne poznajo drug drugega, ki jih ne veže nobena druga stvar, kakor enakost vere in čednosti? Kje pa hočemo iskati večje spodobnosti in modrosti, modrosti celo kakor si jo svet misli? — Slišal sem, da v današnjih časih se je zgubilo zaupanje v posameznega človeka, ker jih je skušnja le preveč pod-

Vnebóhod.

Oblaženje dokončano,
Volja spolajena Očeta
Je v zatrenje kačje glave
V odkupljenje cel'ga sveta.

Vsem široko so odperete
Blažene nebeške vrata;
Jud in nejevernik ljuti
Zdaj lahko sta moja brata.

Od pregrehe oba je slobne
Moja čista kri omila,

In smed nju ločivno steno
Proč za vselej odmaknila.

Pojte zdaj, učenci ljubi,
Od iztoka do zapada
In zbirajte po vsih krajih
Mi ovčice moj'ga stada.

Ker je volja moj'ga Očeta,
Da ovčice jex ljubljene
Zmedi vseh zvestó zročeni
Ne zgubim nikjer nobene.

učila, in da imajo le še zbori pravo zanesljivo veljavo: kakošen zbor pa bi bil v stanu kazati tako združenje luči, neodvisnosti, tako različnost v edinosti? Kaj so le ti škofje, ki se imajo zbrati? — Miroljubni, razsvitljeni, ljubijoci, delavni služabniki Gospodovi, ki dobro za hudo povračajo, katerih edina voditeljica je ljubezen, ki si še svojega prvotnega imena niso ohranili, temuč se le po kakem drugem svetniku ali mestu imenujejo, kakor kak zidarski mojster, kterega ime se je pod prvimi temeljskim kamnom zgubilo in pozabilo. — Oni, kterim očitajo, da so poostali, delajo za prihodnost, za dežele, ki še nimajo mesta, za narode, ki še nimajo imena. Mi hodimo daleč pred učenostjo, javnostjo, sami, pred vsemi. Če pa ne moremo prehiteti vaših potnikov, stopimo pa v njihove stopinje; in zakaj? Le edino zato, da bi si odgojili kristjanov, to je, dobrih ljudi, narodov. Česa se tedaj bojite? V čem vas more strašiti cerkveni zbor, vas, ki se ponašate, da ste zastopniki napredstva, junaki prihodnosti? —

So li morebiti v nevarnosti narodnosti, domovine, zarad cerkvenega zbora? Kako morejo biti narodnosti v nevarnosti, da bi bile izdane po možéh, ki namestujejo narodnosti vsega sveta, ktere jih na pomoč kličejo? .. Ali se bodo znabiti poljski in irski škofje sporazumeli v tem, da se imajo uničiti narodnosti, se imajo zatirati domovine? Je li kak škof francoski, kak škof angleški, kak škof kterega naroda koli, ki bi mu bilo vse eno, naj je patrijot ali ne, ki bi si ne štel v čast biti dober Francoz, dober Anglež, vnet državljan, kakor nobeden drug?

Ali ima liberalnost pričakovati iz tega kake nemirnosti? Česa se je bati od ljudi, ki od katakomb pa do zatajevanja karmelitov so stavili keršanstvo le na zatajevanje svojega življenja, ki so le takrat svojo kri prelivali, ko se je davila prostost ne menj, kakor cerkev?

Ne, ne, prav nič resnice ni v teh skerbéh, in prezirali bi jih ko prazne strahove, ako bi se ne skrivala v njih neka potuhnjena sovražnost, ki že dobro naprej vidi blaženi sad, in si za ves svet prizadeva ga spodbiti.

Ni tu moj namen staviti meje za prostost in moč, tudi ne, da bi zdaj opisoval razkolništva in krive vere ter protestanstva angleškega ali nemškega, tudi ne pravoslavnosti ruske; rekel bom le eno besedo in jo precej razložil, to je: ako se morejo kdaj cerkve posestriti in se hočejo ljudje kdaj pobratiti, gotovo se ne bodo mogli nikdar bolj gotovo, bolj slavno, bolj serčno, kakor v obnem zboru cerkvenem, pod zavetjem in v naročji sv. cerkve, ki je prava mati.

So li različne misli v sv. cerkvi, ki vas vznemirujejo? Po pravici bi se smel čuditi tukaj vaši skerbljivosti. Ali raji jo imam za odkritoserčno skerb, in vam hočem odgovoriti. Kako malo poznate cerkev! Njeni sovražniki kažejo vsak dan njeno vero kot kak težak jarem, ki nam ne dá ganiti se, ki nam brani misliti. In ko vidijo, da prosto mislimo, se nam čudijo. Ali to je že med bistvenimi potrebami cerkvenega življenja, in nar veličastniše misli so se rodile v njenem naročji. Res je pa, da imamo neomahljivo versko stalo, in da nismo kakor zunanji modrijani, ki le iščejo in iščejo ter zmiraj spet od kraja začenjajo iskati, ki o vsaki reči dvomljivo poprašujejo, ki vedno grejo, pa nikdar nikamor ne pridejo. Pri nas je veliko gotovih, določenih reči, o kterih se več ne pričkam. Tedaj cerkev ima nepremakljiv temelj in ni kako poslopje v zraku. In vendar tudi v cerkvi ima prostost in svoboda svoj sedež. Naše sidro je močno in naš razgled neomejen; kajti zunaj odmerjenih mej je še neizmérjljivi prostor. Še celo gledé naših verskih resnic ima keršanski um še velikansko delo doveršiti, ktero se ne bode nikdar dokončalo, zakaj naše dogme so neskončno globoke, kakor

Bog sam, in človeški duh bo v njih zajemal brez konca in kraja in nikdar se ne bodo izpraznile.

To resnico je že sv. Avguštin izrekel: *In necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus caritas*. In časov tek ni v tej reči ničesa premenil. Občni cerkveni zbor bo taisto pokazal. Ker bo občni in se ga bodo vdeležili škofje vsakoverstnih narodov in vstav, nikakor ni mogoče, da bi prevladala ena ali druga ločina (šola), enostranski in narodni duh in lokalni predsodki. Če bi se imeli tudi oglasiti sem ter tje kake zasebne misli in menitve, občni zbor bo prižgal pravo luč in vterdil katoliško edinost. Vsa prostost pa bode obstala za reči, ki so zunaj kroga njegovih določil, se vé, da bo stanovitno pravilo vsih katoličanov, toda nikar se ne bati naprej; sej se ne bode določilo nič, kar ni vam všeč, kajti odpravila se bode le zmota in krivica, ki je sovražnica vam, kakor nam. Sej so pred letom Pij IX sami rekli te lepe besede: „Ljubezen ima pripravljati pot do one prostosti, do onega bratovstva, do onega napredka, po kterem tako vroče hrepeni človeški duh“: *„Unius est caritatis, iter sternere ad libertatem illam et fraternitatem et progressum, quorum desiderio tam acriter incenduntur animi*.

Ne morem prevečkrat ponavljati in vi sami ponavljajte krog in krog, da močno se motijo oni, ki imajo prihodnji zbor za strašilo, za vojskino pripravo. Mi živimo v času, ko moramo vse slišati. Ali mi ne smemo pustiti, da bi se vse verjelo. Papež so naročili svojim bratom škofom, da naj z vso skerbjó preiskujejo in ž njimi določujejo, pred vsem, kar se tiče splošnjega miru in vesoljne sprave: *Ea omnia, quae communem omnium pacem et concordiam in primis respiciunt*. To je resnica in če prebiram pečatnico, berem v vsaki verstici, kako skerbni so dušni Oče, za družbine nič menj kakor za cerkvene zadeve.

Kričijo vam, da papež hočejo se razdvojiti s sedanjo družbo, da jo hočejo obsoditi, jo zavreči, ali vsaj zelo vznemiriti: ali nikdar niso vaše rane, keršanske ljudstva, poglavarju sv. cerkve tako globoko šle do serca, nikdar še ni razodevalo njih serce tako ginljive skerbljivosti za vaše nevarnosti in težave. In — vesoljni svet je lahko zapazil — izgnani že iz treh četertin svoje majhine državnice, navezani le še na Rim in okolico, visé med preteklimi in prihodnjimi nevarnostmi nad strašnimi prepadi, se papež vender ne menijo za to: ne stavka, ne besede ni o tem; v skicalni pečatnici se pozabi začasni vladar in molči, le dušni glavar je svetu govoril.

(Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Kakor smo bili že omenili, se je 28. (ne 29.) u. m. baron Stillfried, popotovaje iz Rima na Dunaj, v Ljubljani nekoliko mudil. Zbrala se je bila precej velika množica deležnikov „katol. družbe“ v dvorani in Stillfried je pripovedoval z veliko zanimivostjo marsikaj iz Rima, ki se sicer ne sliši, ali pa ne tako na tanko. Omenili bomo le nektare reči iz njegovega precej obširnega dopovedovanja.

O papeževi maši je popisoval zlasti nedopovedljivo zbranost in pobožnost sv. Očeta, posebno pri povzdigovanji, kakor je že znano, da ta trenutek ima pri papeževi maši za vernike nekaj prav posebnega, da se nepopisljivo kaže tukaj Pijeva živa vera in ljubezen pa nepretresljivo zaupanje, ko imajo oči verno in nepremakljivo vperte v sv. Hostijo. Ljudje so močno želeli pri ti maši od papeža obhajani biti, ali da vsem te želje spolniti ni bilo mogoče, se lahko vé, še zlasti ker papež, kakor je rekel Stillfried, nimajo 77, ampak 79 lét. Djali so bili njim samo 250 hostij v ciborij in izpraznili so ga obhajaje.

Da so bili v cerkvi tudi ljudje družih vér itd., ki so bili prišli iz radovednosti, je očitno; vender pa se je pri občinstvu pobožnost vidila. — Kaj posebnega je to, kako so katoličani s papežem vred ta dan obhajali in kako molili, zlasti pa k sv. obhajilu pristopali po vsem svetu. Iz prav daljnih krajev svetá so nalaš telegrafirali v Rim ter to tako vravnali, da so imeli ravno tisti čas saj eno sv. mašo, ko so papež v Rimu opravljali zlato mašo. — Skorej ves Rim, se mora reči, je bil tisti dan pri sv. obhajilu. V stolnem mestu sedanje laške vlade — v Florencii — je bilo 40.000 ljudi 11. apr. pri sv. obhajilu, tedaj tretjina vsega prebivavstva. Tako tudi drugod, zlasti po Nemškem, Avstrijskem itd.

Posebna sinovska ljubezen do papeža se je kazala tudi v tem, kar so ljudje za vezilo nosili. Te darila so bile v posebnih razstavah in bilo je viditi v prvi razstavi vsakterih neživih in živih stvari, ki v živež služijo, mnogoterih izdelkov iz obertnije itd. Neki kmet je prinesel gnjat, pa je ni hotel drugim oddati, ampak le samemu Piju IX. Čakal je torej prilike, ko so se memo peljali in izročil jim je dar, rekoč: „Sv. Oče, Tebi dam kračo, in pa le eno samo, da jo boš sam jedel; zakaj ko bi jih dal več, bi jedli tudi drugi, kar pa nečem.“ — O drugi priliki skoz več dni je bila razstava bolj imenitnih in dražih vezil, katerih pa baron ni več vidil.

Kaka gnječa v Vatikan je bila o veliki zaslišbi, se vidi od tod, da v kacin 2 urah je po velikih stopnicah v Vatikan on sam le za 3 stopnice dalje prišel. V veliki dvorani, kjer so sv. Oče svoje otroke iz vsih narodov hotli ob enem pred seboj imeti, je za več tisuč ljudi prostora. Več minut je terpelo, da so se ljudje umirili, kadar so papež prišli in so jim začeli slavo klicati; papež sami so bili silno ginjeni.

Sklenjeno je bilo, da sv. Oče ne bodo nobenih posameznih zaslišanj sprejemali tiste dni; sprejeli so jih pa vender potlej — kdo vé koliko? To priča silno živost in delavnost sv. Očeta, pa tudi njih čversto zdravje. Govori se že po Rimu, da redoma vsacih 14 dni se po svetu lagoj zažene, kjer že bodi, da je Pij IX bolan; pa tem navadnim lažem naj nihče ne verjame. Pij IX so zdravi kakor življenje samo za tako starost.

Omenil je gosp. baron, kako Pij IX o vsaki priliki priporočajo molitev, poganjanje za resnico, poživiljanje vere, stanovitnost itd., nikoli pa ne omenijo svojih časnih potreb, nikoli v tem oziru nič ne priporočajo, akoravno so potrebe tolike in tolikošne. Omenil je, kako je on sam prepričan, da je res velika potreba pomoč skazovati sv. Očetu. Pri tako majhni deželi imajo vojaštva veliko, namreč v primeri toliko, kakor da bi bilo v Avstrii zmiraj 800.000 vojakov oboroženih. In to je silno potrebno, ker velikrat se zopet sliši, da garibaldi čez mejo siliho. Naj bolji vojaki so zvavi, ki jih je bilo v začetku 70, zdaj jih je do 8000. Silno stroškov dela vojaštvo tudi zato, ker je služba na dve leti in jih mora papeževa vlada na dom odpravljati, in pa ker jih marsiktere vlade tolikrat reklamirajo (domú kličejo), akoravno so redno s potnim listom prevedeni. Naznanoval je tudi, kako dobra naprava je nova nemška kazina v Rimu in koliko bolji so vojaki, odkar jo imajo; za 30 odstotkov manj je kazen od tistega časa. Prav posebno so mu v Rimu hvalili barona Lazarini-a iz Kranjskega, ki je v papeževi službi. Zastran Avstrije so sv. Oče g. Stillfriedu v posebni zaslišbi rekli, da ljudstvo avstrijsko prav dobro poznajo, in če je ondi veliko zanikarnih, je pa tudi veliko dobrih. Naročili so mu, da naj se dobri med seboj oserčujejo, da sčasoma ne zajdejo v mlačnost in ne oterpnejo.

— 12. aprila 1869 v Rimu. (Iz dnevnika gosp. Stan. Šranca.) Moja prva pot je bila danes v cerkev

sv. Ignacija, kjer v stranskem altarju počiva truplo sv. Alojzija; tukaj sem maševal za svojega ranjcega očeta Ignacija. Cerkev ima podobo križa, stranske kapele so prav čedno okinčane z rudečimi svilnatimi pregrinjali, ktere visé na vsaki strani vhoda, neka mila temnota gospoduje po cerkvi ter vabi k molitvi. Po maši gremo višej kot 120 stopnic v sobe, kjer je stanoval sv. Alojzij; tukaj je zdaj kapelica z dvema altarjema, vidijo se pisma, bukve in drugi ostanki sv. Alojzija in še drugih svetnikov. Precej zraven je kapelica blaženega Berh-mansa; obe ste prijazno okinčane, neko pobožno čutilo navdá človeka, ko si misli, tukaj je stanoval preblaženi mladenec Alojzij, tukaj se je učil in za nebesa pripravljaj. Od tod gremo v drugo jezuitarsko cerkev „al Gesù,“ ktera ima podobo večega križa s kuplo na sredini križa. Na levo tega križa je altar sv. Ignacija, pod katerim počivajo ostanki njegovi, dva čudovito lepa lazurna stebra kinčata altar in podoba sv. Ignacija je boje iz samega srebra, v samostanu je še popolnoma ohranjena soba, kjer je stanoval, kakoršna je bila; vrata, okno, neka omara in skrinja so tiste, kakor jih je sv. Ignacij rabil; tudi tukaj je kapela za mašo. Potem ogledamo cerkev „Marija supra Minerva,“ ktera je zidana na kraju nekdanjega tempeljna Minerve, v kateri zdaj prebiva truplo Katarine Sienske pod velikim altarjem. Blizo tukaj je nekdanji Panteon, okrogla cerkev z oknom na verhu, ktero daje svitlobo vsi cerkvi. Kakih 10 altarjev stoji v okrogu, pa ni tako močno okinčana kakor druge cerkve; velikanski zidovi pričajo, da je iz paganskih časov; stoji bolj na prostem. Tukaj se nam je kazala štatva Nerona, kterega so pa zdaj v sv. Jožefa spremeni-li, kakor so sploh tempeljne malikov v cerkve spreminjevali. Od tod se podamo na Kapitol, vidimo cerkev „Ara coeli,“ do ktere se gre po mnogih stopnicah. Prec na prvi videz se kaže, da je delo Rimljanov; na Kapitol peljejo prostorne stopnice, dva kamnita konjebzrdavca stojita na vsaki strani stopnic, orientalske zeliša in drevesa rastejo ob kraju, vse ima podobo starodavnosti. Kmalo pridemo do male cerkvice, pri kateri je mamertinska ječa; v to ječo je bil sv. Peter zapert; dve luknji deržite od zgor v njo, skoz kateri so metali mučence (marternike), da so potem v ječi gladu poginili. Ko po drugih stopnicah pridemo, nam pokažejo glavo v zid pritisnjeno, ki pravijo, da je od sv. Petra. V ječi je podoba, kako sv. Peter varha Marcelina kersti, in studenec, iz kterega je bil keršen; studenec smo pokušili, ima prav dobro vodo. Naprej gremo čez forum (terg), vidimo mnogo starih stebrov in slavolokov, tlak, kterega so si Rimljani naredili, ter pridemo do Kolosea, orjaškega poslopja, ktero je više od naših navadnih zvonikov, akoravno so že neki dve nadstropji proč vzeli; zid je ves porašen z germovjem in travo; spodej so bile shrambe za divje zveri, ktere so poprej na sužnje, poznej na kristjane spušali, da so jih tergale. Nehoté sem se tukaj zmisli sv. Ignacija, kateri je želel raztergan biti, da bi postal lepši kruh. Vse bi bilo že zdavno razpadlo, ko bi se ne zidale nove podpore, zob časa močno gloda.

Kako bi pač zamogel popisati lateransko cerkev, ktera je prava stolnica rimskega škofa, kjer je vse tako lepe: fasada ali prednje lice, lopa pred vhodom, tlak po cerkvi, svilnate in žametne pregrinjala, ki visijo od oboka kapel, stolpu podobno shraniše svetinj, med kterimi ste tudi glavi ss. Petra in Pavla. Shraniše stoji nad velikim altarjem, ki je tisti leseni altar, na katerem je sv. Peter maševal in na katerem zdaj le Papež sme maševati. Pero mi zastane, ko bi hotel popisovati te lepote cerkve. Precej zraven so ss. stopnice, po kterih je bil Kristus peljan iz Pilatove hiše. Mnogo ljudstva je po kolenih šlo do verha, poljubovaje svetinje.

Ogledovali smo nadalje muzej, vidili starodavne, v marmor vdolbene podobe in napise iz katakomb, mnoge malarije, in neke sorte podob iz kopelj Karakalovih mozaično sestavljenih; vidili smo nekatere prav dobro ohranjene podobe iz rimskih časov, med drugimi kip Sofoklov popolnoma ohranjen, tipe ameriških glav, divjakov, kateri imajo nekaj značajnega v sebi, in drugo robo, ktera se dá bolj videti nego popisovati. Zdaj je tudi želodec svojo pravico tirjal, ker bilo je že ob dvéh čez poldne. Popoldne smo hotli iti k sv. Neži, kjer se je bila l. 1855 nezgoda zgodila, da so se pod papežem in množino družih tla vderle, pa se nihče ni poškodoval; goste trume ljudstva so tje romale, mnogoverstno oblečeni kleriki šli po ulicah; ker je pa bilo predolgo čakati, smo šli v cerkev k Marii angelski „degli Angeli,“ stara cerkev, ktera stoji na mestu Dioklecijanovih toplic, kar kažejo stari stebri z obokom nad seboj. Obiskali smo dalje Marijo Snežnico; obelisk pred cerkvijo kaže, kako daleč je bil čudoma sneg padel ter zaznamnjalo mesto cerkve. Cerkev je razdeljena z dvema verstama stebrov v tri ladije, ima veliko del v mozaiku in imenitno Sikstovo kapelo; shranjeni so tukaj ostanki sv. Matija in Kajetana. Blizo zraven je cerkev sv. Praksede, imenitna zavoljo dela stebra, pri katerem je Kristus bičan bil, drugi del je pa v Jeruzalemu. Ko pridemo nazaj, smo bili ravno papeža zamudili, ki so se peljali k sv. Neži; po spričevanju tirolca Reša so jih bili ondi s prav živahnimi „Eviva“ (slava) sprejeli. Šli smo domú, da bi se pripravili za ogledovanje razsvitljave, ktera je bila na danes odmenjena.

Včeraj se je petdesetletnica bolj praznovala po znotranjem, danes pa po zunanje, kar naj nekoliko popišem. Že precej zjutraj je bil sijajni pregled vojakov, cela množica ljudi in več tisuč vojakov se je po tergu „del Popolo“ mešalo in sprehajalo; prvi pridejo lovci s temno zeleno opravo, potem zvavi s širokimi hlačami in prostim vratom, domači in Francozi v rudečih hlačah nasledvajo, za njimi prihajajo trume Švicarjev, dragonarjev, grenadirjev, topničarjev; čversti mladenči navdušeno stopajo pod hitrim glasom trobent, veselje jih je bilo gledati, kako ponosno so korakali. Zvečer je bilo pa celo mesto po koncu. Razsvitljava se je začela že v saboto zvečer s tem, da je bila razsvitljena cerkev in kuplja sv. Petra; ostala je po malem tudi v nedeljo; danes se je pa razkazovala veličastno ko solnčna svitloba. Umetalni ogenj so bili napravili pri sv. Petru, in ob Tiberi pred vertom vatikanskim. Sprednje strani nekterih cerkev so se lesketale od sto in sto lampic v mnogoverstnih oblikah; večkrat je bil viditi na sredi papež blagosloveč; bengalski ogenj je kinčal vse poslopja na tergu pred vhodom ulic, ki so nar bliži terga sv. Petra; pri mostu angeljskem je bil slavolok kazajoč 5 delov sveta v bliščeči plinovi svitlobi; cele verte je umetnija napravila na terge in jih razsvetlila; po ulicah so namesto svetil nastavili kolesca in male piramide, iz katerih je kipelo po tisuč plinovitih lučic; na enem kraju je tekla voda v podobi slapa, vedno drugači barvana, — rudeče, rumeno, zeleno, belo, višnjevo se je pretakala po kamnju; papeževe gerbe, križe, zvezde so napravili iz gorečih lampic; obeliski so bili od verha do tal le ena svitloba; z eno besedo, Rim je pokazal, da ljubi svojega očeta.

(Riharjevi napevi.) Nekaj napevov našega slavnega skladatelja Gr. Riharja je že pošlo, in treba jih je bilo vnovič natisniti. Ravno kar so prišli na svetlo v drugem natisu: „Napevi svetih pesem od Matere Božje in sv. Obhajila.“ Ti napevi so bili izmed prvih, ki so se pobožnim pevcem in pevkam in sploh ljudstvu tako prikupili, da ga ni kraja na Slovenskem, kjer bi se ne prepevali; še celó v daljni svet v Ame-

riko so se preselili, kjer jih ondašnji Slovenci domá in pri službi Božji pojó, in Nemci jih nemčijo za svoje zборе. Kdor tedaj še nima teh, bi rekel, národnih napevov, naj jih kupi sedaj drugega natisa. Ker se bliža praznik sv. Reš. Telesa, naj orglavce in sploh vse izurjene pevce in pevke opomnimo že tolikrat omenjenih prelepih Riharjevih „himen“ pred sv. Reš. Telesom, izmed katerih nam jih je naš marljivi J. Bilc že nekaj poslovenil, in se tedaj nekteri lahko tudi po slovenski pojó. Ti in vsi drugi Riharjevi napevi se dobivajo pri sestri ranjcega skladavca (v gosposkih ulicah h. št. 211) in še celó po nižji ceni, ako jih kdo kaj več vzame. Nobena tarva cerkev in noben orglavec naj bi ne bil brez te krasne Riharjeve zbirke!

Moj Angel varh, zvesti vodnik v nebeško kraljestvo. Ta lepi molitvenik je za vsak spol posebej spisal g. prof. A. Lesar in je na prodaj v novi bukvarnici gg. Českota in Tila na vel. tergu. Prilika je omeniti te bukve tudi zato, ker se praznik sv. Reš. Telesa bliža in so v tej knjigi med drugim tudi molitve in pesmi za procesijo sv. Reš. Telesa, kakor jih cerkev opravlja. Veliko ali veči del ljudi pri 4 blagoslovih stoji pričo ne vedoč, kaj početi. S temi bukvami pa vsak neprenehoma lahko cerkvene molitve spremlja. O tej priliki naj tudi omenimo, da vsak olikan katoličan poklekne, kadar procesija s sv. Reš. Telesom mem gre in kadar se blagoslov daje, sicer pa saj odkrit gre, kadar procesija sreča. V tej reči se marsikaj žalostnega vidi in nekoliko bolj pogosti poduki v mnogotorih prilikah za spodobno obnašanje pri tako svetem opravilu bi utegnili dober sad roditi. Tudi tukaj katoličan pokaže, koliko vere ima v sercu.

Hausinhaber in Laibach. V tiskarnici in zalogi Milicovi je v nemškem jeziku prišel na svetlo zapisnik posestnikov ljubljanskega mesta z imenskim abecednim redom, po katerem se hitro vsak posestnik dobí ter se najde hišna številka, zemljiške ali gruntne bukve in oddelik mesta, kje da stanuje. „Verzeichniss der Hausinhaber“ se imenuje knjižica in je prav rabna; — pisava imén pa je pogosto za 100 lét in 1 dan nazaj. V tem „Fortschritt“ utegne še polž Ljubljancane prehiteti.

Iz Dól pri Škocijanu. V praznik vnebohoda Kristusovega smo obhajali za nas gotovo znamenito slovesnost. Dobili smo namreč za naše kapele križev pot, kterege je prav lepo naslikal nadepolni mladenec Miroslav Tomec. Streljanje in veselo zvonilo je naznanilo že kmali po polnoči veselo jutro. O pol 9 uri se pripeljejo čast. g. o. gvardijan iz Novomesta z domačima oč. gospodoma, ktere je zopet streljanje pozdravljalo. Ljudstvo je vrelo od vseh strani, mlado in staro, na prijazni hribček, ki je zares podoben tistemu hribu, kjer je naš Zveličar terpel in za nas grenko smert storil. Lepo s cveticami okinčana cerkev pa je bila pretesna za toliko ljudstva. Nesle so se vse podobe skupaj v cerkev pred veliki altar, od ondod smo šli po molitvi č. o. gvardijana v procesiji od postaje do postaje okoli levega hribca med petjem, zvonjenjem in streljanjem. Pri vsaki postaji smo opravili dotično molitev sv. križevega pota in potem so č. o. gvardijan blagoslovili vsako podobo posebej. Po blagoslovljenju so č. o. gvardijan maševali in skoraj celo uro nam v pridigi prav podučljivo in mično razkladali koristi, katerih se vdeležujejo pridni obiskovavci sv. križ. pota. Pričujoče je serčno ginila in presunila ta slovesnost. V imenu vsih Dolanov naj naznanim živo hvalo našemu č. g. očetu, da so nam omislili sv. križ. pot, kterege smo že željno pričakovali, pa tudi č. g. o. gvardijanu za blagoslovljenje in za tako koristni poduk o dobroti sv. križevega pota. Bog plačaj!

Iz Kostanjevice. * * (Konec.) Drugo jutro, 11.

mal. travna, komaj odbije ura dve čez polnoči, zagromijo možnarji v Kostanjevici, katerim odmevajo drugi na Vodenicah. Zvonovi po vsih cerkvah premilo zapojó, ter nas budijo k Marijnemu počestjenju, danes pa še posebno k vrednemu obhajanju Pijeve zlate maše bude. *) Ljudstvo od vsih strani na vse zgodaj vre v cerkev k spovednicam, akoravno se je že pretečeni dan dopoldne in popoldne spovedovalo. Ker so nas vis. č. g. M. Markič, pred nekterimi mesci še kostanjevski kaplan, zdaj logaški fajmošter, s svojo nenadno in tedaj toliko veselejši pričujočnostjo počastili, imeli smo veliko sv. mašo ob 10 z leviti. Da svojo verno vdanost do sv. Očeta v djanju pokaže in slovesnost današnjega praznika poviša, je bil pri slovesni Božji službi nazoč tudi domači mestni kor ali mestjanska straža, kakoršno ima na Kranjskem le še Novomesto, Kostanjevica in Kerško. Ta domača straža v svoji vojaški obleki povzdiguje tudi druge znamenitejši cerkvene slovesnosti in častno čuje o veliki noči pri Božjem grobu.

Popoldne o pol dveh so bile litanije vsih svetnikov, nato darovanje za sv. Očeta. Po darovanju se zapoje pred altarjem Marijna hvalna pesem: „Moja duša poveljuje Gospoda.“ Med tem dvigne mladina Marijno podobo, zapojó se navdušeno litanije Matere Božje in pri verstici „sveta Marija“ se prične procesija, kakor prejšnji dan ter se v slovesnem silo dolgem sprevedu nese Marijna podoba v svoje novo napravljeno prebivališče na velike Vodenice. Kodar je šel veličastni spreved, povsod so bile okna ozališane s pertiči, cveticami in lučmi. Na mostu ste vihrale dve zastavi. Opersje onih, ki imajo kake počastenja, so kinčale častno znamenje. Tako se je vidilo, kako se vsaki skuša pred drugim ta dan slavniše in sijajniše obhajati Mariji in sv. Očetu na čast. Petje in molitev je poveljevalo obhod. Za vsako deseto „Češena si Marija“ je zapelo pevstvo z drugim ljudstvom vred kitico kake pesmi Matere Božje. Še po obhodu čul si tu veselo petje Mariji na čast, tam glasno molitev sv. rožnega venca, povsod pa si zapazil neizrekljivo radost in veselje do večera, in še doma se vse raduje in zopet poje.

Vse se raduje, vse se veseli in večnega Očeta za tako srečo hvali in preslavlja. To je dan, kterege je Gospod naredil, smelo se je radostno zaklicati s kraljevim pevcem. Res, naše serce je vstvarjeno od Boga in za Boga, zatoraj ne najde ne mirú ne pokoja, kakor le v Bogu. To spričuje nam prav očitno tudi današnji dan. Ktera posvetna veselica se dá le primerjati resničnemu dušnemu veselju, katero so ta dan občutile dobre serca Marijnih zvestih častivcev? Pravo veselje nam zamore obroditi edino le sv. kat. vera. Zatoraj pred vsim preserčna zahvala Narvišjemu za ta neprecenljivi nebeški dar, kterege naš ravno zavoljo svojega nepokvarjenega duha, ali zavoljo svoje verne udanosti do Boga tako značajni in krepki narod slovenski hoče hraniti in braniti kot svoj nar dražji zaklad. **)

Dopis iz Dunaja. (Dalje.) Kdor mladino zunaj družine nadalje izreja, ne sme ločiti, kar je Bog zvezal, in zatoraj rečem: Sveta reč je jezik, sveta reč versko

*) 13. maja je rojstni dan sv. Očeta, kar se gotovo nikjer prezerlo ne bo, ker še svetnih ljudi rojstne dneve obhajamo cerkveno.

**) Ker je sv. vera nar dražji svetinja sv. cerkvi udanega in zvestega naroda slovenskega, je očitno, da pri volitvi poslanca ali zagovornika naših nar sveteljših pravic nam je pred vsim gledati na to, da izvoljeni je pravi, značajni katoličan. To mora naš kandidat tudi vselej naravnost izreči v svojem programu. Od tega ne smemo nikdar odstopiti. Zavoljo te brezskrbnosti ali bolje reči bojezljivosti bili smo že marsikaj prevarjeni. Pri glasovanju za dvalizem sta ostala zvesta svojemu programu v resnici značajna katoličana gg. Barbo in Pintar ukljub vsemu silnemu navalu. Res, kdor ni kakor skala neomahljivo zvest Bogu, ni v vsem zanesljiva njegova zvestoba do rodu. Izgledi učijo.

Dopis.

prepričanje, in šola, ktera se prederzno pregreši nad božjim redom, kar zadeva vero in jezik, ne bode nikdar dosegla namena, kterege je dolžna doseči. Dobro obravnana država je le tam dana, kjer terdni družbinski red gospoduje. Komu pa ni znano, moja gospoda, kaj je pri družbinskem redu pglavitna reč, okrog ktere se ves državni red verti in suče, in na katero se postavodajstvo države operati mora.

Dve reči ste, brez kterih se ne dá misliti dobro vrvnana država, in brez kterih si jest tudi prostosti nikakor misliti ne morem. Te dve reči pa se imenujete: Veljava in spoštljivost. Brez veljave ni reda, ker ni pokoršine. Brez spoštljive vdanosti pokoršina ni drugo kakor vedna sila. Brez spoštljivosti, te hčere v sercu prebivajoče ljubezni, ni pokoršine iz prostovoljne ljubezni.

No, moja gospoda, kje pa dobita ta dva glavna stebra vsakega državnega reda svojo prvo podlago?

Očetova veljava je otroku kar postavne bukve — corpus juris. Otrok še ne vé, da so postave na svetu, vendar jih zastran očetove veljave že spolnuje, in ker otrok vidi ljubezen svojih staršev, vidi in čuti, koliko za njega darujejo, vboga ne samo zavoljo sile, iz očetove veljave izvirajoče, ampak iz spoštljivosti do staršev, — pokoršina mu lahka postane, ker iz ljubezni izhaja.

Vidite toraj, da pglavitni stebri družbinskega reda stojijo na svetišu družine in da se pravi božji red pdirati, ako se v očitni izreji stalo družine zapušča.

K temu pridam še eno opombo, ktera bo gotovo pomagala to vprašanje zjasniti. Ta je. Matere ohranjujejo serčno življenje kakega naroda, oče pa je podoba državnega življenja, on nad sabo razodeva politične dela. Svoj politični značaj imamo toraj večidel od svojih očetov.

Toraj nov dokaz, da ne le izobraženje duha, temuč tudi narodovo serčno izobraženje globoko žene svoje korenine v sveto zemljo rodovine. Zatoraj se ne bomo čudili, ako slišimo, da tirja preimenitni angleški narod (Nationalökonom) Tylor, ki je pervobitno nemško misel o svobodi naj boljše ohranil, da naj otroke do devetega leta ženske izrejajo in še le potem naj jih moški odgajajo. Moliti nas mati uči, vero nam pa oče razlaga. Zdaj pa prašam, če je to res, kar sem rekel in kar mi menda nihče ne bo ovračal, kaj sledi iz tega? Da imajo starši dolžnost svoje otroke rediti, in če starši tega ne morejo ali pa nočejo spolnovati, kdo stopi na njih mesto? Ali keršanska ljubezen, ali žlahta, ali srenja, nikdar pa ne država. Ona k večemu koga sili, da mora storiti, ker je dolžan.

Dokazovaje se za stopinjo prestopim in rečem: Kako je mogoče, da si država, ne gledé na družino, svoji pravico očitne odgoje, in če bi to pravico imela, kako jo je dolžna spolnovati?

Pred vsim moram reči, da pravica očitne ljudske izreje ne more biti bitna lastnost države, sicer bi Angleška, severna Amerika in Belgija ne bile države, ker se te države živo branijo očitnega ljudskega podučevanja.

Še nadalje prašam: kaj je država v oziru družine, ako se govori o njeni pravici, ljudske odreje?

Beseda „staat“ (po naše država) ni nemška beseda. Ta beseda je preko Rena k nam priomala in njen pomen je tako premakljiv, kakor človekova vest, ktera se je včeraj čez hribe in doline raztegovala, danas pa majhnega peska več obseči ne more. Pomen države je, da se druge podobe poslužim, tako razločen, kakor pomen besede „svoboda.“ Kaj ne, kakošen razloček med svobodo Božjih otrok in med tisto svobodo, ki pravi: „Mi pa prosto živimo.“ (Ein freies Leben führen wir.) (Smeh.)

Belgija, Francija, Angleška in severna Amerika so države, pa Rusija je tudi država. — Pa glejte, kaki razložek!

Država ima deržavljan, in ona naj terdno v svojih rokah derži pravico vsih in vsacega svojih deržavljanov, naj vsim varuje njih svete pravice ter naj jim deli varstvo.

Perva in poglobitna dolžnost države je toraj, da pravico varuje in varstvo deli vsaki naravni in postavni pravici. Vender pa država in njeni oblastniki nimajo dolžnosti, da bi ravno posebej za posameznike skerbili, to si je treba dobro v glavo zapisati. Kjer je do tega prišlo, da očitna deržavna oblast s splošnimi pomočki ne skerbi več za blagor vse deržave, temuč le za nekatere, le za svoje, ta čas se pravi, da se krivica godi, da je deržava čedalje bolj pokažena. Ako toraj deržava s splošnimi pomočki hoče podučevanje ljudstva podpirati, naj to dela, ker je nauk taka reč, ktera vsemu ljudstvu tekne.

Ako se pa s splošnimi pomočki nauk tako podpira kakor je želja le ene stranke v deržavi, je to krivica proti drugim. (Pravo! na desnici in na desni sredini.) Nate izgled. Kaj ne, vsih blagor zahteva, da nam deržava zdravnike redi, kaj pa bi vi rekli, ako bi deržava imela ministra, kteri bi imel posebno ljubezen do homopatije ter bi izobraženje homopatov na vso moč pospeševal, alopator bi pa ne terpel ali pa bi jih še celo zatiral? Kaj bi rekli, ako bi tak minister alopatom ukazal, da si morajo pri homopatih spričala iskati, da kaj znajo, predno bi smeli ljudem zdravila dajati?

Ravno taka je s šolo. Podlage šole morajo biti vse družine. Šola mora izrejo le nadaljevati in širiti, ktero so otroci v družinah sprejeli.

Moja gospoda, postavimo, da je vera, ktera je za samovpravno spoznana, v kaki družini navadna in se vsa izreja otrok po nji ravná, mi bote menda vender vsi priterdili, da bi bila krivica, ako bi stopila deržava pred tako družino ter bi rekla: V imenu svobode stopim v tvoje svetišče in hočem izrejati tvoje otroke ter pravim: Tebi je dana pravica vsaki teden dvakrat katoliškega učitelja k sebi poklicati, ako hočeš, znaš namesto njega tudi katoliškega duhovna vzeti, sicer pa mora ves nauk in vsa izreja tvojega otroka tako vrvnana biti, da se ne bo za samovpravno spoznana cerkev nič vmes mešala.

Taka sila v družinske pravice bi bila gotovo za gerdo krivico spoznana.

No, moja gospoda, šola pa ni nič družega kakor združena domača izreja. Ako je toraj v domači izreji vera poglobitni steber vsi izreji in šola ni drugo kakor nadaljevanje združene domače izreje, tedaj po mojih mislih deržava nikdar nima pravice ukazovati, da se v šoli — v ti združeni nadaljavi domače izreje — pri naukih na vero ni treba ozirati (Pravo! na desnici), temuč kakor je družina vso svojo domačo izrejo na vero zidala, ravno tako mora šola, ako hoče staršem pravična biti, vero za svojo podlago imeti.

Moja gospoda! Ako se na to ne bode gledalo, ako se bo to v očitni šoli ločilo, kar družina zedinjeno imeti hoče, prašam vas, ali se to ne pravi slovesno pa zagotovljeno vestno pravico staršev žaliti, ali se to ne pravi vestno pravico ondi raniti, kjer naj hujše peče, ali se to ne pravi — spomnite se naj novejših skušenj — segati po očescih očetov in mater? Zdaj bote tudi razumeli, zakaj se je takim napravam po vsi Evropi ondi naj hujše nasprotovalo, kjer se je bila verska zavednost — ta dedšina očetov in mater — naj bolje ohranila. Družine, kterim vera ni več naj svetejša reč, se vé da, se ne bojo vpirale, ali vpiranje bo gotovo, in po-

sebno se bojo matere branile, ker v njih sercib je dušno življenje naj globokejše korenine zasadilo.

Ako se verh tega otroci še silijo, kar je druga reč, ki gre k očitnemu deržavnemu šolskemu gospodarstvu, v šolo hoditi, v kteri vera staršev ni več podlaga šole, se meni zdi, da se to ne pravi samo naj pervo in naravno pravico staršev žaliti, to se pravi, hišne pravice staršev ne več spoštovati, to se pravi — moja gospoda, ne prizirajte besede — to se pravi podlago očitnega miru v nevarnost devati. Deržavna šola in edina pravica deržave do šol, in tako imenovana veličastna pravica deržave do izreje otrok, je poglobitna sovražnica v resnici proste deržave in zato se je tudi vsi izobraženi narodi na svetu zunaj Nemcev ogibajo in v postave varujejo. Ali še niste nikdar zapazili nasprotja, v ktero se s takimi načeli gotovo zabrede? To nasprotje je v tem, da se terdi, Bog je čez ravno tiste otroke v ravno tisti reči dvojno končno sklepovavno oblast postavil. Da imajo starši od Boga ne samo pravico, ampak tudi dolžnost svoje otroke izrejati, to je gotovo. Po naukih novošegne mladostne izreje bi pa imela tudi deržava ravno to pravico in sicer čez ravno tiste otroke. Prašam vas potem, povejte mi, kdaj neha pravica staršev svoje otroke na verski podlagi učiti in izrejati? Morda li tačas, kadar deržava otroke v šolo tirja? Tega nihče ne bode terdil, temuč ta dolžnost staršev sega skozi vso izrejo, skozi celo življenje. Zato imajo pa starši tudi popolno pravico zoper vsako izrejo protestirati, ktera se ne vjema z dolžnostimi njih vesti.

In poslednjič, za koga pa vender izrejajo starši svoje otroke, za koga izreja deržava mladino, in za koga jo tudi cerkev izreja?

Otroci se ne izrejajo ne za starše, ne za deržavo, tudi za cerkev ne, oni pa se izrejajo za njih lastno srečo in zveličanje. Otroci so toraj gospodje šole, oni imajo svojo neoddavno osebnost, svoje neiznebilne osebne pravice.

Zemlja, na ktero se v šoli seje seme omike, je otročje serce, in kaj naj mi katoličani od te zemlje verujemo, nam je znano. Agricultura Dei estis! Vi ste polje božje! in na dan sodbe pošlje Gospod svoje angele na to polje in se bo želo, kar je kdo v mladosti vsejal. Tačas ne bo sejavca nobena postava odgovornosti obvarovala, ako ni svoje dolžnosti storil. Pravi gospod šole torej niso starši, ne učitelj, ne deržava, in tudi cerkev ne, temuč otroci, kteri imajo pravico tirjati, da se tako izrejajo, kakor je Bog zapovedal.

(Dalje nasl.)

Belle Prairie, 29. sušca 1869. V začetku piše g. misij. Buh o mil. škofu Mraku, kar je že veči del znano. Dalje pravi: Še nekoliko od mojega pozimskega popotovanja med Indijani od 24. pros. do 4. sušca. Obhodil sem bil vse poglobitne kraje, kjer Indijani obstajajo, in kerstil sem jih bil 24 oseb (nekaj je bilo odraslih, večidel pa otrok). Poslušali so radi besedo Božjo in eni so se prav oveselili, ko so černo-sukneža, to je duhovna zagledali. Posebno na „Beli zemlji“ White Earth — terre blanche — Kawababigonikag, to je na novi obstaji indijanski, kjer se imajo v novo naši Indijani naseliti in se tukaj od belih ločiti, posebno tam so se me bili kaj oveselili. Rekli so mi: veliko veselje je tu med nami, že zdavnej duhovna pričakujemo, in berž ko si tukaj prišel, precej se je ta veselica po vsem naseliši razširila, in jest, mi nekdo reče, te že povsod išem, da bi te vidil; berž ko sem zaslíhal, da je duhoven prišel, precej sem ga hotel tudi viditi; zdaj pa grem to naznanit tudi svoji ženi in otrokom... In v resnici, prav vneti so bili vse dni, kar mi je čas dopustil pri njih ostati. Polna hiša jih je bilo pri službi Božji, in prav pazljivo so poslušali besedo Božjo, prišli so bili

tudi k spovedi za veliko noč, ker je bilo že postni čas, ko sem bil med njimi. Menim, da na tem kraju bo sčasoma eden nar boljših indijanskih štacijonov. Tudi je pripraven kraj tam za obdelovanje zemlje in da se bodo vsi lahko preživili, ki bodo delati hotli. Eni naših Indijanov ali divjakov so še precej pridni, eni pa prav leni, ker si mislijo, da to bi bila velika nečast zanje, ko bi delati mogli. Pravijo, da je Indijan ali Anishinabe pravi možak, ki prosto od lova in ribštva živi, da mu delati ni treba, kakor pa belim, ki so delu sužni. To je sicer res, da Indijan po navadi prosto od lova in ribštva živi, pri tem pa tudi prav strada in bele nadleguje, da bi mu kaj jesti dali. Torej je razvidno, da je bolje delati in ob svojem času svojo hrano imeti, kakor pa prosto živeti in stradati.

Tudi na rudečem jezeri, Red-lake — lac rouge — Miskwami-sagaiganing — so me bili kaj veseli, hodili so pridno k službi Božji in tudi radi so poslušali besedo Božjo, veči del so tudi k velikonočni spovedi prišli. Po večem so to Polindijani. Polindijani se radi dajo kerstiti, in so potem tudi navadno precej dobri kristjani. Pravi Indijani ali divjaki so pa le redki, ki se kerstiti dajo. Indijanski otroci so še precej pripravi, dokler so še majhni in pri materah ostanejo, ko pa začnejo z odraslenimi po lovu letati in igrati, potem se pa spridijo. Tudi na Cass-laku ali na jezeru rudeče cedre sem tri kerstil in na Wenibigoshing-u, svojem nekdanjim štacijonu med Indijani, sem to zimo 4 odraslene in 2 otroka kerstil. Tukaj na Wenibigoshing-u me je bil eden Polindijanov kaj razveselil. Bil je popred precej hudoben; pred kakim poldrugim letom sem ga imel saboj na popotvanji med Indijani, da je zame veslal, ker v poletnem času le v čolnu popotovati zamoremo (pozimi pa nam led mostove čez jezera sozida, torej se v saneh vozimo). Bil je takrat kaj nepripraven, neotesan in vedno se je dražljivo obnašal. Letošnjo zimo pa, ko pridem tje, kjer njegov oče stanuje, me je z velikim veseljem sprejel. Rekel je, da se me je nadjal ves čas, in je prosil Boga, da bi prišel, ker rad bi se še spovedal, kakor je že lansko leto storil, potem bi se veliko mirnišega in radovoljnišega čutil. Tudi je nekaj odraslenih za kerst pripravljenih, on sam jih je pripravljaj, kar je zamogel, in potem sem še jest poduk doveršil. Bil je ta človek zdaj res spreobrnjen, prepeval je svete pesmi, ki so jih ranjki škof Baraga spisali, da se je vse po seliši razlegalo. (Konec nasl.)

Pelinovec.

(V majniku je pelinovec zdrava pijača, naj ga tudi Danica izmè svojim bravcem, ali prav za prav katoliškim nasprotnikom, kako steklenico.)

Od kod pride šobasto čertenje jezuitov? Luter Martin je bil o svojem času pečatnico očitnico sežgal in se je iz katoliške cerkve ločil; gerši od rokomavzarja je preklinjal zoper papeževe določila, papeža s vmeja za antikrista psoval. Ob ravno tistem času je sv. Ignacij Lojolan papežu kakor pravemu namestniku Kristusovemu na zemlji prisegel nepogojno pokoršino, in s to obljubo je vso svojo družbo apostoljskemu Prestolu tako rekoč v brambo, v vojašino ponudil in izročil. Od tistega časa, kakor zgodovina uči, je pa tudi satan prisegel, da on in njegovi sužnji in njegovi beriči na zemlji jezuitom nikoli ne bodo pokoja dali. Od takrat tedaj prijatli Luter Martina in skutniki ali „šlepträgerji“ njegove Katerce imajo že z obrekovanjem jezuitov zmiraj dosti opravati, ko bi tudi nič družega dela ne imeli — in marsikteri skorej res nimajo odveč družega, ali pa saj vse svoje dela začinjajo s strupom in žolcem zoper one, ki so tako močna bramba apostoljskemu sedežu.

Kako se rogovilstvu zoper Cerkev Božjo utepa, se vidi na Laškem. „Med tem ko so ministri in poslanci v Florenci študirali stergati Cerkev, so se republikani v Milanu pripravljali kviško vreči kralja, parlament in laško kraljestvo,“ piše „Unità.“ Menabrea je hotel izpraznovati semeniša (z vojaško postavo, ki bi tudi klerike vezala), med tem pa so se nabijale orsinke (Orsinove bombe); Lamarmora je nahajal na Laškem preveč škofov, socialistom pa se je ondi vidilo preveč generalov, preveč gospodov. Konti se je razvpival za „liberalnega katoličana“ in neprijatla jezuitov, ali drugi, tudi sovražniki jezuitov, so hotli vneti ogenj, da bi ob enem času zaterli katoličanstvo in svobodo. Panciani, Ricciardi, Civini so hotli vojaštvo pomnožiti s čveterimi kleriki, macinijani pa so ga zmanjšali, ker so nabirali na stotine republikanov . . . Da bi se pač kaj učili zviti sovražniki kat. Cerkve! „Lento gradu procedit Divina vindicta, sed tarditate judicii gravitate compensati.“ —

Dunajskega časništva žlindra je morala grenke levite slišati od praške „Politike“ in od dunajskega „Volksfreunda.“ Perva pravi, da jih je eden izmed njih sam razkril, in jih imenuje „P.“ duš prodajavce vsake baže, ki z veseljem služijo tistim, katerim je ležeče na visokem nadavku in še na čem hujšem, da le prav veliko denara nese. „V.“ pa pravi, da bi se dalo skazati, da z naj ostudnišimi nameni delajo na podkopavanji cesarstva, da so te strupene zeli, ti sovražniki notranjega miru, v dunajskih vladnih krogih nad glavo zrastli. — Prav visoke državnike že neki skerbi zavoljo obilnosti tega modernega piratovstva, in pomišljivo priznavajo, da se mora katerikrat bolj ozir imeti na te kazivce občinskega mnenja, kakor pa se zлага z državnimi korigistmi; vse notranje prašanja bi se dale brez njih veliko lažje in hitreje rešiti. Brez sramnosti ti pretorijani tirjajo od tistih, iz katerih rok pomoč prejemajo, da naj jih bogajo ali pa odstopijo, in še žugajo njim. Le strah pred puntom na Dunaju bojda zderžuje višji kroge, da se v tem ni že spremenilo, piše „Volksfrd.“ Punta zato pa se je gotovo naj manj bati, ker vsi pravi Avstrijani so naj večji nasprotniki znanega časništva, katero ob enem s satansko škodoželjnostjo katoliško cerkev vjeda, kjer le more, in te nenasitljive pijavke so obilno krive marsiktere cerkvi neprijazne naredbe.

Razgled po svetu.

Francoski minister Lavalette, interpeliran v senatu zastran rimskih zadev, je zagotovil naj obširniji varnost za papeževo državo. Rekel je, da laška vlada je prav odkritoserčno obljubila čversto spolnovati kimovčevo zavezo. Starašini so na to zagotovljenje odgovorili z nevernim nasmehljanjem, na kar je pa minister zaterdil, da cesarska vlada zvesto čuje nad rogovilskim gibanjem, in da francosko orožje bode vselej pripravljeno zoper kogar koli braniti papeževo posestvo, naj se zgodi kakorkoli.

V Bratislavu na Pruskem napravljajo katoličani novo gimnazijo in realko in hočejo, da naj se ohrani katoliški značaj v šolah. Zbor je nasprotno sklenil, in sicer s pomočjo glasov od „katoliških“ poslancev! Takih zastopnikov imajo tudi pruski katoličani v zboru, na kar vestfalski listi volilce opominjajo. S tem zborniškim sklepom, menijo, je reč dognana v kljub stotisučerim nasprotnim peticijam. Da bi svoj namen brez šuma dosegli, so na ukaz velike frajmvavrske beznice v Berlinu sklenili, da bodo namesto verskih ali konfesionalnih šolskih vradnij povsod postavili splošnje občinske predstojništva. V Frankobrodu je storjen začetek. S tem menijo, bo kolo samo od sebe teklo; toda marsikdo že je pošteval brez gostilnika in se uštel. Katoličani se

zmodrujejo, in ko vidijo, kako jim poslanci v zbornici nasproti delajo, ne bodo nikoli nobenega tacih zvičajnikov več volili. Bolje je tudi manj učene pa verne in narodu zveste poslance v zboru imeti, kakor pa učene, ki pa narodovo glavno korist zanemarjajo. —

Luksenburg. (Zoper kužljivo časništvo.) Škof Adames je nedavno razposlal pastirski list zastran dveh časnikov. Pastirsko pisanje se ima brati v cerkvi. Ta dva časnika pogosto pohujšljive reči pišeta. Pastirski list pravi: „Kdor bode ta lista odsihmal bral ali kakor si bodi podpiral, ta je nepokoren otrok katoliške cerkve, z njim se mora delati v zakramentu sv. kokore kakor z grešnikom, kateri se noče ogibati naj bližnje priložnosti k smertnim grehom. Taki se tedaj ne more vredno odvezati, dokler ne odjenja od takega branja.“ — Osemdesetletni starašinski predsednik Troplong v Parizu je undan djal na smertni postelji: „Ko je človek veliko bral, se veliko učil in veliko skusil v življenju, previdi na smertni postelji, da edino, kar velja, je katekizem. Troplong je bil eden naj večjih francoskih pravnikov. Pač pretresljiv je ta nauk za tiste, ki na cente popirja popišejo „zoper katekizem,“ kateri pa vender na vse zadnje le edini veljavo ima. Kdor pa to pobija, kar edino stanovitno veljavo enkrat za vselej ima, kakošnega imena je vreden taki človek in izmed katerih divjakov je prišel? —

Razne novice. „Gazzetta d' Italia“ piše za gotovo, da kralj Viktor Emanuel ni poslal ne kelih in ne moštrance in ne kaj družega papežu za petdesetletnico. Vender pa „Gazzetta“ ne more tajiti 17 kelihov, ki jih je vzelo papežu „kraljestvo Italija“ („U.“) — Med premnozimi zapertimi macinuhi je menda tudi 7 častnikov in 53 nižjih častnikov in prostakov. — V Sardinii so se prikazale kobilice, ki žugajo setvi. Ako se pomisli, kako strašansko veliko je te živali na jutrovem in da v malo dneh so lahko v Evropi, je pač čudo, da ni večkrat te šibe Božje med nami. — 15. t. m. se končajo pričujoče seje državne zbornice s cesarskim govorom. „Liberalci“ so tišali, da bi osnova nove zakonske postave že zdaj na versto prišla, pa blezo ne bodo nič opravili. Judovska „Neue Freie“ se že veseli, da po tej osnovi bodeta kristjan od keršanstva in judinja od judovstva lahko odpadla, se vzela in potem bo zopet vsak lahko k svoji veri nazaj pristopil. Hvala lepa! Mislite mar, da je vera, ktero je Bog razodel, res kaka reč, da bi smeli z njo komedijo delati! — Iz sedanjega političkega stanja sodijo „N. Tir. Stimmen,“ da po vednem kavsanji berlinskih in dunajskih listov ni misliti na kako porazumljenje, če tudi le začasno, med Prusijo in Avstrijo. Tehtniši da je dogodek, da borusarija ne gleda na nemško edinost, ampak le na svoje lastno raztegovanje, kar pa Nemce draži, in zastopništva na Badenskem, Parskem, Virtemberškem utegnejo v kratkem po večini postati zoperpruske. Napoleonova zderžna politika do Nemčije je tedaj dobro prevdarjena. Prusovski sovražnik je njih lastni duh, ki se hoče na tujem po ježevo razširjati. Preden bo pa ta samopridni jež sam sebe pobodel, je prašanje, če ne obode še marsikoga družega.

Iz Ljubljane. Premilostni knez in škof v latinskem pastirskem pisanju do častitega duhovstva napovedujejo sveto leto, ki se prične 1. rožnika (junija) tega leta in terpi do dneva, ko se vesoljni cerkveni zbor sklene. Podali so papeževo pismo zastran sv. leta in pojasnili, doklej seže višji oblast, ki jo imajo vsi spovedniki v tem milostnem času.

Iz katoliške družbe. Ker so se jele bukve iz knjiž-

nice udom že na dom dajati, se vidi, da so posebno slovenske bukve zaželene, in gospodje, kateri so namenili kake bukve bukvarnici katoliške družbe darovati, so prošeni, da bi jih poslali. Te dni se je izvolil odbor za besednico (Ressource) in tako kaže, da bode tudi ta reč napredovala.

Za poslanca v deželni zbor kranjski namesto ranjc. Treo-ta je narodna družba „Slovenija“ priporočila g. dr. Val. Zarnik-a, ko je zvedila, da je na Dolenskem mnogo glasov zanj, od njega samega pa dobila program, ki ga „Novice,“ razglašajo. Zarnik je rojen Ljubljčan in zdaj advokatni pomočnik v Ljutomeru na Štajarskem. Da je učen možak in čverst narodnjak, nad tem nihče ne dvomi. V verskih in šolskih zadevah, zaterjuje v svojem programu, je s sedanjo večino deželnega zbora, posebno pa zoper ločitev šole od cerkve. Mi ga v tej reči ne poznamo toliko, da bi si upali na eno ali drugo stran sodbo izreči, gotovo pa bi bil bolj prijazen svoji lastni cerkvi, kakor kdo one strani, ktera nauke in opomine papeževe „perhorescira“ ali sovražno pobija; torej je naša misel: ne cepite glasov v cerkveno in narodno škodo!

V Zagrebu je 11. t. m. zjutraj ob 9 umerl kardinal vikši škof Juri Havlik. R. I. P.

Duhovske spremembe.

V terzaški škofii. Č. g. Fr. Blažič, administrator v Dolenji vasi, je postal ondi fajm. Čast. g. Jan. Planinšek, imenovani fajm. za Vranjo, je na svojo prošnjo postavljen administr. na Golac. — Prestavljeni so č. gg.: P. Pikulić iz Boljuna za adm. v Vranjo; Flor. Zalokar iz Kostaneje v Lokvo; Fr. Peculić iz Antinijane v Kostanejo; Matija Sila z Občine k sv. Jakopu v Terst; Ant. Kuhn na Občino; čast. o. Jož. a Monte Florum iz kapucinskega reda, opravlja duh. pom. službo v Karkavicah.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Nekdo, ki ima tudi s šolo opraviti 5 frankov s pristavkom: „Ta denarec je sv. Očetu pridobila „Tagblattova“ nevošljivost, ki po Iškarjotovo godernjá zavoljo darov, ki jih je verna kranjska dežela o petdesetletnici dala sv. Očetu, češ: „„kaj vse bi se dalo s tem denarom storiti, n. pr. za zboljšanje plače učiteljem.““ Ako se tedaj najde na Kranjskem kak učitelj, kateri je sv. Očetu tako nevošljiv, kakor mu je „T,“ naj se oglasi z imenom in primkom ter značajem vredništvu „Zg. Dan,“ ktero je opravičeno njemu dati teh 5 fr. namesto sv. Očetu. — Darovi iz zapisnika knez. škof. pisarnice: Expozitura Suhorje 20 gl. pop. in 1 gl. sr. — Neimenovan 4 križavce po 2 gld. 12 kr. st. d. in 1 st. dvajs. — Moravska dekanija 191 gld. v pop., 1 gl. nov. in 20 gl. 32 kr. st. den. sr., pa 1 cekin v zlatu. — Postojnska dekanija 34 gl. 40 kr. v pop., 1 gl. nov. in 3 gl. 12 kr. star. den. v sr., in 40 frankov v zl. — Radoliška dek. 224 gl. 90 kr. v pop., 43 gl. 15 kr. nov. in 114 gl. 20 kr. st. den. v sr., 1 cek. in 20 frankov v zlatu in 36 gl. 40 kr. v drob. — Ribniška dek. 77 gl. v pap., 3 gl. nov., 10 gl. st. den. v sr. — Kočevska dek. 36 gl. v pap., 6 gl. 50 kr. nov. in 9 gl. 24 kr. st. d. v sr. — Litijska dek. 106 gl. 50 kr. v pop., 6 gl. nov. d. v sr. in 2 cekina. — Čirkniška dek. 210 gl. 17 kr. v pop., 2 gl. 25 kr. nov. in 10 gl. 52 kr. st. den. v sr., 1 cek., pa 1 gl. 27 kr. drob. — Novomeška dek. 42 gl. v pop., 2 gl. nov. in 3 gl. st. d. v sr., 2 cek. — Kamniška dek. 91 gl. 50 kr. v pop., 10 gl. 50 kr. nov. in 29 gl. 18 kr. star. d. v sr. pa 32 kr. drob. — Ipavska dek. 61 gl. 25 kr. nov. in 11 gl. 82 kr. st. d. v sr. — (Dalje prihod.)